

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी
योजनेअंतर्गत खुल्या विहीरीअंतर्गत विंध्यण
विहीर (In-well bore) घेण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

नियोजन विभाग

शासन परिपत्रक क्र. मग्रारो-२०११/ प्र.क्र. ११३ / रोहयो- १० अ

मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२

दिनांक-१७ऑक्टोबर, २०११

संदर्भ- १) मग्रारो २०११/ प्र.क्र. २४/ रोहयो- १० अ, दिनांक १० मार्च, २०११

प्रस्तावना

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी अधिनियम २००५ मधील तरतूदीनुसार मग्रारोहयो अंतर्गत वैयक्तीक लाभाच्या योजना घेता येतात. या तरतूदीनुसार विहिरीची कामे घेण्याबाबत दिनांक १० मार्च, २०११ च्या शासन निर्णयाद्वारे सूचना देण्यात आल्या आहेत. तथापि या विहिरींची खोदाई करताना दगड लागल्यामुळे किंवा तत्सम कारणामुळे विहीर पूर्ण करता येत नाही, अशा तक्रारी लाभार्थ्यांनी केल्या आहेत. त्यामुळे केलेला खर्च वाया जाण्याची शक्यता असते. केलेला खर्च वाया जावू नये व लाभार्थ्यास सिंचन सुविधेचा लाभ मिळावा या दृष्टिने उपाययोजना करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

परिपत्रक :-

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेअंतर्गत वैयक्तीक लाभार्थ्यांच्या शेतात विहीर खणण्यास परवानगी दिल्यानंतर विहीर खणताना दगड लागल्यामुळे किंवा तत्सम कारणामुळे विहीर पूर्ण करणे शक्य नसल्यास त्या विहिरी अंतर्गत विंध्यण विहीर (In-well bore) घेण्यास खालील अटीच्या अधिन राहून परवानगी देण्यात येत आहे.

- १) सदर विहीर मग्रारोहयो अंतर्गत नियमीत कार्यपद्धतीनुसार मंजूर झालेली असावी.
- २) विहीर खणताना कठीण खडक लागल्यास किंवा तत्सम अन्य कारणामुळे (जसे पाण्याची आवक अतीशय कमी असणे) विहीर पूर्ण करणे शक्य नसल्यास भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणेचे पुन्हा प्रमाणपत्र घेण्यात यावे. सदर प्रमाणपत्रात खालील बाबींचा स्पष्टपणे उल्लेख केलेला असावा.

अ) प्रस्तावित विहीर मुळ प्रमाणपत्रात दिलेल्या व्यास व खोलीची खोदण्यात आली असूनही विहिरीस आवश्यकतेनुसार पाणी लागलेले नाही. याकरीता विहिरीस सुधारणा करणे आवश्यक आहे.

ब) सदर विहिरीत उभे आडवे बोअर्स घेण्यात यावे, जेणेकरून वाहून जाणारे भूजल वळवून विहिरीत घेता येईल. त्या दृष्टीने खालील नोंदी प्रमाणपत्रात असणे आवश्यक आहे.

१) बोअरची संख्या (उभे / आडवे)

२) बोअरचा व्यास (मीलीमीटर)

- ३) बोअरची खोली (उभे बोअर असल्यास) / लांबी (आडवे बोअर असल्यास)
४) बोअर खोदण्याची जमीनीपासून खोली
५) प्रस्तावित बोअर्सची दिशा व बोअर्स देण्याचे कारण

क) सदर सुधारणा केल्यास विहीरीत अपेक्षित पाणी उपलब्ध होईल असे प्रमाणपत्रात स्पष्ट नमूद करण्यात यावे.

३) खुल्या विहीरीअंतर्गत विंधण विहीर (In-well bore) घेण्यासाठी मान्यता देताना मग्नारोहयोच्या कार्यपद्धतीचे पालन करावे.

४) खुली विहीर व त्या अंतर्गत विंधण विहीर यांचा एकत्रीत खर्च दिनांक १० मार्च, २०११ च्या शासन निर्णयाद्वारे विहीत केलेल्या मर्यादेपेक्षा जास्त होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

५) कुशल कामावरील (साधनसामुग्रीवरील) खर्चाबाबत शासन परिपत्रक क्र. मग्नारोहयो २०१०/ प्र.क्र. २/ रोहयो- १० अ, दिनांक १५.१०.२०१० अन्वये दिलेल्या मार्गदर्शक सुचनांचे पालन करून अकुशल व कुशल खर्चाचे तालुकानिहाय प्रमाण कायम ठेवावे.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक क्र. २०१११०१८१४४१४१००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने.

वि. गिरीराज
(व्ही. गिरीराज)
प्रधान सचिव

प्रती,

मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य यांचे स्वीय सहायक,
सचिव (ग्रामविकास) ग्रामविकास व जलसंधारण, विभाग, मंत्रालय मुंबई ४०००३२
सर्व विभागीय आयुक्त,
आयुक्त, कृषी, पुणे,
सर्व जिल्हाधिकारी (मुंबई शहर व मुंबई उपनगर जिल्हे वगळून),
सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद,
संचालक, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, पुणे
संचालक, मृदू संधारण व पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन, पुणे
संचालक, सामाजिक वनिकरण, पुणे,
सर्व उप जिल्हाधिकारी (रोहयो)
सर्व विभागीय कृषी सहसंचालक,
समिती अधिकारी, कार्यासन ड-७, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधान भवन,
सर्व उपसचिव/अवर सचिव/कक्ष अधिकारी, ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
सर्व उपसचिव/अवर सचिव/कक्ष अधिकारी, (मग्नारोहयो) नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
निवडनस्ती, कार्यासन रोहयो-१० अ, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.